

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs V. Vtrum gratia Christi secundum quam est caput Ecclesiae, sit eadem cum gratia habituali eius, secundum quod est quidam homo singularis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Conclusio- nes deduc- etur, & proba- ta.

scripturæ, quibus maxime nituntur ij, qui secun- dam tuentur opinionem.

PRIMA CONCL. Quamuis probabilis sit ea sententia, qua docet Angelos ex Christi meritis gratiam & gloriam essentialem accepisse; si tamen cum D. Thom. supponamus Christum non fuisse venturum, si primus homo non peccaret, atque adeo Christum fuisse predestinatum in redemptorem, non videtur probabilis illa sententia, qua secunda est neque tertia: Prima pars huius conclusionis probatur primo: quia probabilis est apud Theologos illa sententia, qua docet Christi predestinationem non præsupponere præscientiam originalis peccati, & Christum fuisse predestinatum ante præscientiam & præordinationem omnium rerum naturalium: hac enim opinione supposita facile intelligitur Angelos ex Christi meritis fuisse predestinatos. Secundo probatur eadem pars: Quia facile intelligi potest Christum per eadem opera, quibus nobis meruit gratiam sanitatis, gratiam quoque & gloriam essentialem Angelis meruisse, diuersa tamen ratione: Nam bene concipi posset opera Christi, ut eius passione & morte cõsummata hominibus profuissent, ut opera redemptionis; quatenus autem ex charitate & alhis virtutibus procedebant, quæ Christo poterant conuenire, etiam si corpus assumeret impassibile & immortale, gratiam & gloriam Angelis meruisse. Altera pars eiusdem conclusionis dicens: Si tamen supponamus cum D. Thom. & c. probatur primo, Quia omnis gratia ex meritis Christi promanans est gratia redemptoris, & gratia sanans: at talis gratia non deriuatur ad Angelos: quia Christus neque pro illis mortuus est, nec eos redemit; igitur Angeli gratiæ ex Christi meritis non acceperunt.

SECUNDA CONCLVS. Postrema sententia negans Christum Angelis gratiam & gloriam essentialem meruisse longe probabilior est: Probatur primo ex parabola pastoris, qui reliquit nonaginta nouem in deserto, & abiit, ut eam quaereret, quæ perierat. Matth. 18. & Luca 15. Nam per Pastorem Doctores intelligunt Christum, per oves nonaginta nouem in deserto relictas dicunt significari nouem Angelorum choros in Cælo relictos, ut humanam naturam, quæ veluti ovis errauerat, sua doctrina & merito quaereret, sanaret & ad cælestem patriam, vnde diuerterat, suis humeris impositam reportaret. Ita S. Ambros. in Lucam lib. 7. cap. de o. centesima. S. Greg. Hom. 34. in Euang. Beda in illud Luca 15. Quis ex vobis homo, & c. & Anselm. in illud Matthæi 18. Quid vobis videtur, & c. & Theophil. in eorundem locorum expositione. Si autem Dei filius ad iustificandos etiam Angelos & à peccato præseruandos carnem assumpsisset, vere dici non posset ipsum Angelos in Cælo reliquisse, ut hominem perditum reuocaret, sed dicendum esset Dei filium ad Angelos etiam iustificandos carnem assumpsisse; quia scilicet virtute meriti Saluatoris futuri gratiam in principio suæ creationis acceperunt; tamen etsi dici non posset Christum ad eos à peccato reuocandos venisse. Cuius argumenti vim aduersus Suarezium optime defendit Vasq. in allegata disputat. cap. 2. Præterea probatur conclusio ex illo Apostoli dicto, ad Heb. 2. Qui sanctificat, & qui sanctificatur ex vno omnes, id est ex vno primo parente, scilicet Adam; & subdit Apostolus. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens: Nunciabo nomen tuum fratribus meis, in medio Ecclesie laudabo te: & iterum: ego ero fidens in eum: Ecce ego, & pueri mei, quos dedit mihi Deus; quia ergo pueri communicauerunt carni, & sanguini, & ipse similiter participauit eisdem; Quæ verba de folis hominibus secundum communem Sanctorum expositionem sunt intelligenda; ac proinde Sanctorum Angelorum

gratia non videtur ad Christi sanctificationem pertinere; vt optime probat Asturicensis loco supra notato, & post eum Vasquez latius vim explicat huius argumenti, & contra Suar. respõsiones defendit acerrime. Tertio probatur conclusio auctoritatibus SS. Patrum supra notatis, & aliis, quas refert & expendit Vasq. in allegata disput. 49. cap. 3. Quarto probatur eadem conclusio: quia, si opposita sententia vera esset, sequeretur Angelos nõ ante Christi mortem gloriam essentialem fuisse consecutos; quod esse falsum docuit Christus Matth. 18. dicens angeli eorum semper vident faciem Patris mei, qui in Cælo est; ergo Consequentia probatur: quia non de cuit, vt Angeli per Christi merita ad essentialem gloriam adducerentur, & prius ipsi, quam Christus beaificarentur, & membrorum gloria prior esset, quam gloria capitis: sicut etiam ob eandem causam patres veteris testamenti gloriam essentialem ante Christum non fuerunt assecuti. His addit Asturicensis duas congruentias; quibus ostenditur veritatem hanc esse probabilem, Vide etiam eas rationes, quibus eandem veritatem probat Medina super hoc articulo.

CONTRA primam, & secundam conclus. sunt Argumenta, quæ referuntur & soluunt Medina, Astur. Vasq. & Aluar. locis supra notatis.

ARTICVLVS V.

Verum gratia Christi, secundum quam est caput Ecclesie, sit eadem cum gratia habituali eius, secundum quod est quidam homo singularis.

AD quintum sic proceditur. Videtur, quod non sit eadem gratia, qua Christus est caput Ecclesie, cum gratia singulari illius hominis. Dicit enim apost. Rom. 7. Si vnus delicto multi mortui sunt, multo magis gratia Dei & donum, in gratia vnus hominis Iesu Christi in plures abundauit. Sed aliud est peccatum actuale ipsius Adæ, & aliud peccatum originale, quod traduxit in posterum. Ergo alia est gratia personalis, quæ est propria ipsius Christi, & alia est gratia eius, in quantum est caput Ecclesie, quæ ab ipso ad alios deriuatur.

Præterea, habitus distinguuntur secundum actus. Sed ad alium actum ordinatur in Christo gratia eius personalis, scilicet ad sanctificationem illius anime: & ad alium actum ordinatur gratia capitis, scilicet ad sanctificandum alios. Ergo alia est gratia personalis ipsius Christi, & alia est gratia eius, in quantum est caput Ecclesie.

Præterea, sicut supra dictum est, in Christo distinguitur triplex gratia, scilicet gratia vnionis, gratia capitis, & gratia singularis illius hominis: sed gratia singularis Christi est alia à gratia vnionis: ergo etiam est alia à gratia capitis.

Sed contra est, quod dicitur Ioan. primo. De plenitudine eius nos omnes accepimus. Secundum hoc autem est caput nostrum, quod ab eo accepimus. Ergo secundum hoc, quod habuit plenitudinem gratie, est caput nostrum. Plenitudinem autem gratie habuit, secundum quod perfecte fuit in illo gratia personalis, vt supra dictum est. Ergo secundum gratiam personalem est caput nostrum, & ita nõ est alia gratia capitis, & alia gratia personalis.

Respondet dicendum, quod quia vnusquodque agit in quantum est ens actu, oportet quod idem sit actus, quo aliquid est actu, & quo agit, sicut idem est calor, quo ignis est calidus, & quo calfacit. Non tamen omnis actus, quo aliquid est actu, sufficit ad hoc, quod sit principium agendi in alia: cum enim agens sit per se stans patiente (vt Aug. dicit 12. super Gen. ad litteram, cap. 16. tom. 3. & Philosophus in 3. de anima) oportet, quod agens in alia habeat actum secundum eminentiam quandam. Dicitur est autem supra, quod in anima Christi recepta est gratia secundum maximam eminentiam: & ideo ex eminentia gratia, quæ accepit, cõpetit sibi, quod gratia illa ad alios deriuetur: quod pertinet ad alia.

Argumenta, quæ soluunt Medina, Astur. Vasq. & Aluar. locis supra notatis.

3. d. 13. q. 3. art. 2. q. 1. Et 4. dist. 1. q. 1. a. 2. q. 2. Et ver. 9. 29. a. 2. c. 6. Et opusc. 3. c. 22. Et 123. Et 10. 3. l. 6. c. 2. q. 6. art. 6. Tex. 19. Art. 1. huius q. c. 9. 7. art. 9.

ad rationem capitis. Et ideo eadem est secundum essentiam gratia personalis, qua anima Christi est iustificata, & gratia eius, secundum quam est caput Ecclesie, iustificans alios: differt tamen secundum rationem.

2006.

Ad primum ergo dicendum, quod peccatum originale in Adam, quod est peccatum nature, deriuatum est à peccato actuali ipsius, quod est peccatum personale: quia in eo persona corrumpit naturam: qua corruptione mediante, peccatum primi hominis deriuatur ad posteros, secundum quod natura corrupta corrumpit personam. Sed gratia non deriuatur à Christo in nos mediante natura humana, sed per solam personalem actionem ipsius Christi. Unde non oportet in Christo distinguere duplicem gratiam: quarum una respondeat nature, alia persone, sicut in Adam distinguitur peccatum nature, & persona.

Ad secundum dicendum, quod diuersi actus, quorum vnus est ratio, & causa alterius, non diuersificant habitum: actus autem personalis gratie, qui est sanctum facere formaliter habentem, est ratio iustificationis aliorum, quæ pertinent ad gratiam capitis. Et inde est, quod per huiusmodi differentiam non diuersificatur essentia habitus.

Ad tertiam dicendum, quod gratia personalis, & gratia capitis ordinatur ad aliquem actum: gratia autem vnionis non ordinatur ad actum, sed ad esse personale. Et ideo gratia personalis & gratia capitis conueniunt in essentia habitus, non autem gratia vnionis. Quamuis personalis gratia possit quodammodo dici gratia vnionis: prout facit congruitatem quandam ad vnionem. Et secundum hoc vna per essentiam est gratia vnionis, & gratia capitis, & gratia singularis persone sed differens sola ratione.

Sensus quæstii.

EX DICENDIS in expositione textus patebit sensus quæstii: sermo enim est de gratia, secundum quam Christus non radicaliter, sed formaliter est caput Ecclesie, & de gratia habituali, prout includit totam animæ iustitiam tam secundum essentiam animæ, quam secundum potentias supernaturalibus habitibus perfectas.

Forma Textus.

CONCL. est: Eadem est secundum essentiam gratia personalis, qua anima Christi est iustificata, & gratia eius, secundum quam est caput Ecclesie iustificans alios: differt tamen secundum rationem. Probatum prima pars: Quia ex eminentia gratie quam Christus accepit, competit illi vt gratia illa ad alios deriuetur, ergo eadem est secundum essentiam, &c. Cõsequenter probatur, quoniam hoc pertinet ad rationem capitis, quod scilicet gratia ex sui eminentia deriuetur ad alios. Antecedens autem probatur: Quia oportet, vt idem sit actus, quo aliquid est actu & quo agit; ita tamen, vt agens in alia habeat actum secundum eminentiam quandam: At in anima Christi est gratia secundum maximam eminentiam: ergo, Minor patet ex supra dictis art. 1. huius quæst. & art. 7. quæst. precedentis. Maior quo ad primam partem probatur, quia vnum quodque agit, in quantum est in actu, & explicatur exemplo caloris in igne: quo ad secundam vero partem probatur: quia agens est præstantius patiente, vt Augustinus dicit 12. super Gen. ad lit. & Arist. in 3. de anima; ergo oportet, vt agens in alia habeat actum secundum eminentiam quandam. Secunda pars conclusionis relinquitur, vt euident.

Expositio Textus.

NOTANDUM est hic primo dupliciter aliorum gratiam ex Christi gratia posse deriuari: Vno modo per physicum influxum & efficientiam: & de hoc deriuationis modo non agit hic S. Doct. hinc enim proprie & per se non pertinet ad gratiam Naz. in D. Thom. 3. partem.

capitis, vt sic. Alio modo per moralem quandam causalitatem; quæ est per modum meriti, & hic proprie & per se pertinet ad gratiam capitis, quatenus talis; & de hoc deriuationis modo loquitur hic S. Thom.

Secundo notandum est S. Thom. hic non ex simplici eminentia gratie Christi, sed ex maxima eminentia deducere illam ad alios deriuari; quæ quidem eminentia secundum duo potest attendi: Alterum est intentio maxima, & hæc per se sola non sufficit, vt gratiam sic eminenter habens in alios influat causando gratiam in eis per opera condigne meritoria; vt patet ex supra dictis. Alterum est coniunctio ipsius gratie habitualis cum gratia vnionis in eadem anima; quia scilicet est in anima Deo personaliter vnita; ex hac etenim coniunctione gratia Christi habitualis maximam adipiscitur excellentiam; atque adeo vim influendi moraliter in alios omnes, qui per gratiam Filij Dei ad optium constituuntur.

Tertio notandum est ex S. Thom. in 3. dist. 13. q. 3. art. 2. quæst. 1. & 3. Tres in Christo gratias considerare, scil. gratiam vnionis, gratiam singularis persone, & gratiam capitis: quæ Christo attribuuntur secundum diuersas considerationes; potest enim considerari secundum se; vel in ordine ad alios: & priori modo adhuc dupliciter potest considerari; primo quatenus Deus; & ita conuenit ei gratia vnionis. Secundo, quatenus homo, & ita conuenit ei gratia singularis. Si autem in ordine ad alios, sic ei attribuitur gratia capitis, Et quoniam (inquit ibi S. D.) prius consideratur aliquid in se, quam in comparatione ad alios; ideo gratia, secundum quam est caput, sequitur ad alias gratias; & quia omnis gratia, & perfectio humanitatis ex hoc sibi debetur, quia Deo vnitus est homo ille in persona, ideo gratia vnionis præcedit secundum ordinem nature, & intellectus gratiam singularem; quamuis simul in eodem tempore sint istæ tres gratie, & ibidem quæstiuncula prima sic dicitur: Si gratia vnionis dicatur gratia habitualis quodammodo disponens ad vnionem, sic eadem est per essentiam gratia vnionis, capitis, & singularis illius hominis, solum ratione differens, quia in quantum perficiebat animam Christi ad actus meritorios, dicitur gratia illius singularis hominis; in quantum vero tantum erat huius gratie copia, vt in alios redundare posset, dicitur gratia capitis; in quantum vero gratiam debebat in esse assumptæ nature, potest quodammodo dici gratia vnionis: Si vero gratia dicatur voluntas Dei gratuita, sic iterum constat, quod est vna: Aliis autem modis accipiendo gratiam vnionis constat, quod per essentiam differt, nisi quatenus intelligitur caput, vt Deus. Differentias inter prædictos gratiarum modos explicat accurate Medina super hoc art.

Ex his sequitur primo solam gratiam habitualem proprie & formaliter loquendo esse gratiam capitis; gratiam autem vnionis dici non posse gratiam capitis, nisi radicaliter siue originaliter tantum. Gratia namque capitalis dicitur, quatenus principium est operis supernaturalis, quo Christus cæteris gratiam meruit ex condigno: huius autem operis vt meritotij proximum & formale principium est gratia habitualis prædicto modo sumpta, prout scilicet includit totam animæ iustitiam; radicale vero principium est gratia vnionis, ex qua veluti proprietatis gratia habitualis emanat; & quæ perfectam tribuit operi condignitatem & valoris infinitatem; vt patet ex his, quæ diximus supra q. 1. art. 2.

Secundo sequitur haud recte distingui posse gratiam in eam, qua caput ipsum constituitur in esse capitis, ita vt hæc sit gratia vnionis, & in eam quæ datur capiti, vt eliciat actiones capitis, per quas influat in alios; ita vt hæc sit gratia habitualis, qua

Ll 3 distin-

Suarez *de distinctione*
restituitur.

distinctione utitur Suarez. *disp. 23, sect. 2.* Huius enim distinctionis falsitas patet ex dictis. Cum enim gratia capitis ut sic, ordinetur ad alios quibus gratia coicatur, eandem omnino gratiam esse necesse est, qua caput in esse capitis constituitur, & qua elicit actiones gratiae communicativas.

Tertio sequitur Vasq. *disp. 49, cap. 3* absque sufficienti ratione mirari, quod Theologi gratiae unionis omnino attribuerint nomen gratiae capitalis. Quamvis enim tota virtus, efficacia & dignitas meritorum Christi, ratione cuius influxum gratiae derivat in membra, sit ex gratia unionis, à qua etiam oritur ipsa gratia habitualis, opus tamen ut meritorium formaliter & essentialiter ex habituali gratia praedicto modo sumpta, tanquam ex proximo & formali principio derivatur. cum itaque dignitas & efficacia illa moralis sit modus quidam operis meritorij in ipsum ex unionis gratia media habituali gratia derivatus, consequens est ut nomen & ratio gratiae capitalis propriae & formaliter conveniat gratiae habituali, ex qua proxime meritorium opus elicitur cum praedicto modo, videlicet infinita dignitate, quae ex unionis in gratia habituali & ex gratia habituali in opus eius meritorium derivatur. His adde gratiam capitis eiusdem esse rationis cum gratia membrorum; sicut in naturalibus vita capitis eiusdem est rationis cum vita membrorum; ut patet ex praecedentium articulorum doctrina.

Videnda sunt, quae scribit Caietanus circa dispositiones ad primum & secundum argumentum. & post eum Suarez in *com. circa respons. ad 1.*

possunt dici capita Ecclesiae secundum illud Amos 6. Optimates capita populorum. Differenter tamen à Christo primo quidem quantum ad hoc, quod Christus est caput omnium eorum, qui ad Ecclesiam pertinent, secundum omnem locum, & tempus, & statum; alij autem homines dicuntur capita secundum quaedam specialia loca, sicut Episcopi suarum Ecclesiarum; vel etiam secundum determinatum tempus, sicut Papa est caput totius Ecclesiae, scilicet tempore sui pontificatus; & secundum determinatum statum, prout scilicet sunt in statu viatoris. Alio modo, quia Christus est caput Ecclesiae propria virtute, & autoritate. Alij vero dicuntur capita, in quantum vicem gerunt Christi: secundum illud 2. ad Corinth. 2. Nam, & ego quod donavi, si quid donavi propter vos in persona Christi, & secundum illud secunda ad Cor. 5. Pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos.

ad primum ergo dicendum, quod verbum illud intelligitur, secundum quod ratio capitis consideratur ex exteriori gubernatione; prout dicitur Rex caput regni sui.

Ad secundum dicendum, quod homo non dat gratiam interiori influendo, sed exteriori persuadendo ad ea, quae sunt gratiae.

Ad tertium dicendum, quod sicut Aug. dicit super Ioa. Tract. 46. Si praepositi Ecclesiae pastores sunt, quomodo unus pastor est, nisi quia sunt illi omnes unus membra pastoris? Et similiter alij possunt dici fundamenta, & capita, in quantum sunt unus capitis, & fundamenti membra. Et tamen, sicut August. ibidem dicit pastorem esse dedit membris ius: ostium vero nemo nostrum se dicit: hoc sibi ipse proprium tenuit. Et ideo, quia in ostio importatur, principalis auctoritas, in quantum ostium est, per quod omnes ingrediuntur in domum: & ipse solus Christus est, per quem accessum habemus in gratiam istam, in qua stamus. Per alia vero nomina praedicta potest impetrari auctoritas, non solum principalis, sed etiam secundaria.

ARTICVLVS VI.

Vtrum esse caput Ecclesiae sit proprium Christo.

Inf. 27. ca. & veri. 9. 29 arti. 4. c. Si. Cor. 11. 60. 3

Ad sextum sic proceditur. Videtur, quod esse caput Ecclesiae non sit proprium Christo. Dicitur enim 1. Reg. 15. Cum esses paruulus in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es. Sed vna est Ecclesia in nouo, & veteri Testamento. Ergo videtur, quod eadem ratione aliquis alius homo praeter Christum poterit esse caput Ecclesiae.

Præterea: Ex hoc Christus dicitur esse caput Ecclesiae, quod gratiam influit Ecclesiae membris. Sed etiam ad alios pertinet gratiam alij praeberet secundum illud Ephes. 4. Omnis sermo malus ab ore vestro non procedat: sed si quis bonus est ad adificationem fidei, ut det gratiam audientibus. Ergo videtur, quod etiam alij quum Christo competat esse Ecclesiae caput.

Præterea: Christus ex eo, quod praest Ecclesiae, non solum dicitur caput, sed etiam pastor, & fundamentum Ecclesiae. Sed non sibi solum Christus retinuit nomen Pastoris secundum illud 1. Pet. 5. Cum apparuerit princeps Pastorum, percipiet immarcescibilem gloria coronam. Nec etiam nomen fundamenti: secundum illud Apoc. 21. Murus ciuitatis habens fundamenta duodecim; ergo videtur, quod nec etiam nomen Capitis sibi soli retinuit.

Sed contra est, quod dicitur Col. 2. Caput Ecclesiae est, ex quo corpus per nexus, & conjunctiones subministratum, & constructum, crescit in augmentum Dei. Sed hoc soli Christo conuenit. Ergo solus Christus est caput Ecclesiae.

Respondendo dicendum, quod caput in alia membra influit dupliciter. Vno modo quodam intrinseco influxu: prout scilicet virtus motiua, & sensitiva, à capite derivatur ad cetera membra. Alio modo secundum quandam exteriorē gubernationem: prout scilicet secundum visum, & alios sensus, qui in capite radicantur, diriguntur homo in exterioribus actibus. Interior autē influxu gratiae, non est ab aliquo nisi à solo Christo; cuius humanitas ex hoc, quod est diuinitati coniuncta, habet virtutem iustificandi. Sed influxus in membra Ecclesiae quantum ad exteriorē gubernationem, potest alij conuenire, & secundum hoc aliqui alij

Sensus questii.

TITVLVM explicat optime Caietanus.

Forma Textus.

PRÆMISSA vna distinctione respondetur questio duabus conclusionibus.

Distinctio est: Caput in alia membra influit dupliciter: Vno modo, quodam intrinseco influxu, prout scilicet virtus motiua & sensitiva à capite derivatur ad cetera membra: Alio modo secundum quandam exteriorē gubernationem, prout scilicet secundum visum & alios sensus, qui in capite radicantur, diriguntur homo in exterioribus actibus.

PRIMA CONCL. quae implicite tantum habetur in textu, est: Esse caput Ecclesiae secundum interiorē influxum est proprium Christo. Probatur: quia interior influxus gratiae non est ab aliquo sed solum à Christo; ergo. Antecedens probatur: quia humanitas Christi ex hoc, quod est diuinitati coniuncta, habet virtutem iustificandi: ergo.

SECUNDA CONCL. Esse caput Ecclesiae secundum exteriorē gubernationem est commune Christo, & alijs, differenter tamen. Prima pars huius conclusionis probatur ex diuina scriptura Amos 6 dicente: Optimates capita populorum. Secunda pars probatur afferendo duplicem differentiam: Quarum vna est secundum extensionem, vel restrictionem quo ad tempus aut locum aut statum. Nam Christus est caput omnium eorum, qui ad Ecclesiam pertinent secundum omnem locum & tempus & statum, scilicet viae & termini. Alij autem homines dicuntur capita secundum quaedam specialia loca, sicut Episcopi suarum Ecclesiarum, vel etiam secundum determinatum tempus & prout in textu. Altera differentia est secundum virtutem & auctoritatem propriam aut vicariam. Nam Christus est caput